

Tratatele Uniunii Europene

**Ediția a 4-a,
rev.**

Universul Juridic
București
-2025-

Cuprins¹⁾

TRATATUL PRIVIND UNIUNEA EUROPEANĂ	5
Titlul I. Dispoziții comune	6
Titlul II. Dispoziții privind principiile democratice	9
Titlul III. Dispoziții privind instituțiile	10
Titlul IV. Dispoziții privind formele de cooperare consolidată	15
Titlul V. Dispoziții generale privind acțiunea externă a Uniunii și dispoziții speciale privind politica externă și de securitate comună	16
Capitolul 1. Dispoziții generale privind acțiunea externă a Uniunii.....	16
Capitolul 2. Dispoziții speciale privind politica externă și de securitate comună.....	17
<i>Secțiunea 1. Dispoziții comune</i>	17
<i>Secțiunea 2. Dispoziții privind politica de securitate și apărare comună</i>	24
Titlul VI. Dispoziții finale	27
TRATATUL PRIVIND FUNCȚIONAREA UNIUNII EUROPENE	31
PARTEA ÎNTÂI. PRINCIPIILE	31
Titlul I. Categoriile și domeniile de competențe ale Uniunii	32
Titlul II. Dispoziții de aplicare generală	34
PARTEA A DOUA. NEDISCRIMINAREA ȘI CETĂȚENIA UNIUNII	36
PARTEA A TREIA. POLITICILE ȘI ACȚIUNILE INTERNE ALE UNIUNII	38
Titlul I. Piața internă	38
Titlul II. Libera circulație a mărfurilor	39
Capitolul 1. Uniunea vamală.....	39
Capitolul 2. Cooperarea vamală.....	40
Capitolul 3. Interzicerea restricțiilor cantitative între statele membre.....	40
Titlul III. Agricultură și pescuitul	41
Titlul IV. Libera circulație a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor	44
Capitolul 1. Lucrătorii.....	44
Capitolul 2. Dreptul de stabilire.....	45
Capitolul 3. Serviciile.....	47
Capitolul 4. Capitalurile și plățile.....	48
Titlul V. Spațiul de libertate, securitate și justiție	50
Capitolul 1. Dispoziții generale.....	50
Capitolul 2. Politici privind controlul la frontiere, dreptul de azil și imigrarea.....	52
Capitolul 3. Cooperarea judiciară în materie civilă.....	54
Capitolul 4. Cooperarea judiciară în materie penală.....	54
Capitolul 5. Cooperarea polițienească.....	57

---

¹⁾ Textul actelor normative cuprinse în prezenta culegere are la bază versiunile publicate în JOUE C202 din 7 iunie 2016, consolidate conform *eur-lex.europa.eu* (accesat ultima oară la data de **21 mai 2025**). În ceea ce privește notele referitoare la modificările survenite, prezenta culegere semnalează actele modificatoare publicate ulterior JOUE C202 din 7 iunie 2016, sub forma unor note de subsol plasate la începutul secțiunii dedicate actului modificat.

Titlul VI. Transporturile	59
Titlul VII. Norme comune privind concurența, impozitarea și armonizarea legislativă	61
Capitolul 1. Reguliile de concurență	61
<i>Secțiunea 1. Reguli aplicabile întreprinderilor</i>	61
<i>Secțiunea 2. Ajutoarele de stat</i>	75
Capitolul 2. Dispoziții fiscale	77
Capitolul 3. Aproximarea legislațiilor	78
Titlul VIII. Politica economică și monetară	80
Capitolul 1. Politica economică	81
Capitolul 2. Politica monetară	84
Capitolul 3. Dispoziții instituționale	87
Capitolul 4. Dispoziții privind statele membre a căror monedă este euro	88
Capitolul 5. Dispoziții tranzitorii	88
Titlul IX. Ocuparea forței de muncă	92
Titlul X. Politica socială	94
Titlul XI. Fondul social european	98
Titlul XII. Educația, formarea profesională, tineretul și sportul	98
Titlul XIII. Cultura	100
Titlul XIV. Sănătatea publică	100
Titlul XV. Protecția consumatorilor	101
Titlul XVI. Rețele transeuropene	102
Titlul XVII. Industria	103
Titlul XVIII. Coeziunea economică, socială și teritorială	104
Titlul XIX. Cercetarea și dezvoltarea tehnologică și spațiul	105
Titlul XX. Mediul	108
Titlul XXI. Energia	109
Titlul XXII. Turismul	110
Titlul XXIII. Protecția civilă	110
Titlul XXIV. Cooperarea administrativă	111
PARTEA A PATRA. ASOCIEREA ȚĂRILOR ȘI TERITORIILOR DE PESTE MĂRI	111
PARTEA A CINCEA. ACȚIUNEA EXTERNĂ A UNIUNII	113
Titlul I. Dispoziții generale privind acțiunea externă a Uniunii	113
Titlul II. Politica comercială comună	113
Titlul III. Cooperarea cu țările terțe și ajutorul umanitar	114
Capitolul 1. Cooperarea pentru dezvoltare	114
Capitolul 2. Cooperarea economică, financiară și tehnică cu țările terțe	115
Capitolul 3. Ajutorul umanitar	116
Titlul IV. Măsurile restrictive	116
Titlul V. Acordurile internaționale	117
Titlul VI. Relațiile Uniunii cu organizațiile internaționale și cu țările terțe și delegații ale Uniunii	119
Titlul VII. Clauza de solidaritate	120
PARTEA A ȘASEA. DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE ȘI FINANCIARE	120
Titlul I. Dispoziții instituționale	120
Capitolul 1. Instituțiile	120
<i>Secțiunea 1. Parlamentul European</i>	120

Secțiunea 2. Consiliul European.....	123
Secțiunea 3. Consiliul	124
Secțiunea 4. Comisia	125
Secțiunea 5. Curtea de Justiție a Uniunii Europene	127
Secțiunea 6. Banca Centrală Europeană	135
Secțiunea 7. Curtea de Conturi	136
Capitolul 2. Actele juridice ale Uniunii, procedurile de adoptare și alte dispoziții	138
Secțiunea 1. Actele juridice ale Uniunii.....	138
Secțiunea 2. Proceduri de adoptare a actelor și alte dispoziții.....	140
Capitolul 3. Organele consultative ale Uniunii.....	142
Secțiunea 1. Comitetul Economic și Social	143
Secțiunea 2. Comitetul Regiunilor	144
Capitolul 4. Banca Europeană de Investiții.....	145
Titlul II. Dispoziții financiare	145
Capitolul 1. Resursele proprii ale Uniunii	146
Capitolul 2. Cadrul financiar multianual	146
Capitolul 3. Bugetul anual al Uniunii.....	147
Capitolul 4. Execuția bugetului și descărcarea.....	149
Capitolul 5. Dispoziții comune	150
Capitolul 6. Combaterea fraudei.....	151
Titlul III. Formele de cooperare consolidată	152
PARTEA A ȘAPTEA. DISPOZIȚII GENERALE ȘI FINALE	155
PROTOCOALE (selecție)	161
ANEXE	239
DECLARAȚII ANEXATE LA ACTUL FINAL AL CONFERINȚEI INTERGUVERNAMENTALE CARE A ADOPTAT TRATATUL DE LA LISABONA (selecție)	243
TABELE DE CORESPONDENȚĂ	258
CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE	282

TRATATUL PRIVIND UNIUNEA EUROPEANĂ

PREAMBUL

MAIESTATEA SA REGELE BELGIENILOR, MAIESTATEA SA REGINA DANEMARCEI, PREȘEDINTELE REPUBLICII FEDERALE GERMANIA, PREȘEDINTELE REPUBLICII ELENE, MAIESTATEA SA REGELE SPANIEI, PREȘEDINTELE REPUBLICII FRANCEZE, PREȘEDINTELE IRLANDEI, PREȘEDINTELE REPUBLICII ITALIENE, ALTEȚA SA REGALĂ MARELE DUCE DE LUXEMBURG, MAIESTATEA SA REGINA ȚĂRILOR DE JOS, PREȘEDINTELE REPUBLICII PORTUGHEZE, MAIESTATEA SA REGINA REGATULUI UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD¹⁾,

DECIȘI să parcurgă o nouă etapă în procesul de integrare europeană inițiat prin constituirea Comunităților Europene,

INSPIRÂNDU-SE din moștenirea culturală, religioasă și umanistă a Europei, din care s-au dezvoltat valorile universale care constituie drepturile inviolabile și inalienabile ale persoanei, precum și libertatea, democrația, egalitatea și statul de drept,

REAMINTIND importanța istorică a sfârșitului divizării continentului european și necesitatea stabilirii unor baze solide pentru arhitectura Europei viitoare,

CONFIRMÂND atașamentul lor față de principiile libertății, democrației și respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale, precum și ale statului de drept,

CONFIRMÂND atașamentul lor față de drepturile sociale fundamentale definite în Carta socială europeană, semnată la Torino, la 18 octombrie 1961, și în Carta comunitară a drepturilor sociale fundamentale ale lucrătorilor din 1989,

HOTĂRĂȚI să întărească solidaritatea dintre popoarele lor, respectând totodată istoria, cultura și tradițiile acestora,

HOTĂRĂȚI să consolideze caracterul democratic și eficacitatea funcționării instituțiilor, pentru a le permite acestora să-și îndeplinească mai bine, într-un cadru instituțional unic, misiunile care le sunt încredințate,

HOTĂRĂȚI să-și consolideze economiile naționale, să asigure convergența acestora, precum și să stabilească o uniune economică și monetară care presupune, conform dispozițiilor prezentului tratat și ale Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, o monedă unică și stabilă,

DECIȘI să promoveze progresul economic și social al popoarelor lor, ținând seama de principiul dezvoltării durabile și în cadrul realizării pieței interne, al consolidării coeziunii și protecției mediului, precum și să pună în aplicare politici care asigură progrese concomitente în domeniul integrării economice și în celelalte domenii,

HOTĂRĂȚI să instituie o cetățenie comună pentru resortisanții țărilor lor,

HOTĂRĂȚI să pună în aplicare o politică externă și de securitate comună, inclusiv defnirea treptată a unei politici de apărare comune, care ar putea conduce la o apărare comună, în conformitate cu dispozițiile articolului 42, consolidând astfel identitatea Europei și independența acesteia în vederea promovării păcii, securității și progresului în Europa și în întreaga lume,

¹⁾ Republica Bulgaria, Republica Cehă, Republica Estonia, Republica Croația, Republica Cipru, Republica Letonia, Republica Lituania, Ungaria, Republica Malta, Republica Austria, Republica Polonă, România, Republica Slovenia, Republica Slovacă, Republica Finlanda și Regatul Suediei au devenit ulterior membre ale Uniunii Europene. „Regatul Unit s-a retras din Uniunea Europeană la 31 ianuarie 2020” (pentru detalii: *Brexit: relațiile UE-Regatul Unit, eur-lex.europa.eu*). V. și **O.U.G. nr. 204/2020** priv. stabilirea unor măsuri de aplicare a Acordului priv. retragerea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din Uniunea Europeană și din Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, în materie de reglementare a dreptului de intrare și ședere pe teritoriul României (M. Of. nr. 1132 din 25 noiembrie 2020; cu modif. ult.).

HOTĂRĂȚI să faciliteze libera circulație a persoanelor, asigurând totodată siguranța și securitatea popoarelor lor, prin instaurarea unui spațiu de libertate, securitate și justiție în conformitate cu dispozițiile prezentului tratat și ale Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene,

HOTĂRĂȚI să continue procesul de creare a unei uniuni din ce în ce mai strânse între popoarele Europei, în care deciziile să fie luate cât mai aproape posibil de cetățeni, în conformitate cu principiul subsidiarității,

ÎN PERSPECTIVA etapelor următoare care vor trebui parcurse pentru ca integrarea europeană să progreseze,

AU DECIS să instituie o Uniune Europeană și, în acest sens, au desemnat drept plenipotențieri:

(lista plenipotențiarilor nu este reprodusă)

CARE, după ce au făcut schimb de depline puteri, găsite în bună și convenită formă, convin cu privire la următoarele dispoziții:

TITLUL I DISPOZIȚII COMUNE

Articolul 1 (ex-articolul 1 TUE)¹⁾

Prin prezentul tratat, ÎNALTELE PĂRȚI CONTRACTANTE instituie între ele o UNIUNE EUROPEANĂ, denumită în continuare „Uniune”, căreia statele membre îi atribuie competențe pentru realizarea obiectivelor lor comune.

Prezentul tratat marchează o nouă etapă în procesul de creare a unei uniuni tot mai profunde între popoarele Europei, în cadrul căreia deciziile se iau cu respectarea deplină a principiului transparenței și cât mai aproape cu putință de cetățeni.

Uniunea se întemeiază pe prezentul tratat și pe Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumite în continuare „tratatele”). Aceste două tratate au aceeași valoare juridică. Uniunea se substituie Comunității Europene și îi succedă acesteia.

Articolul 2

Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.

[V. și:

– *H CJUE (MC) din 22 feb. 2022 (Cauza C-430/21) (infra, art. 19 TUE);*

– *H.G. nr. 1547/2022 pt. aprob. Strategiei naționale priv. promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și preven. și combat. violenței domestice pentru per. 2022-2027 (M. Of. nr. 1239/1239bis din 22 decembrie 2022).]*

Articolul 3 (ex-articolul 2 TUE)

(1) Uniunea urmărește să promoveze pacea, valorile sale și bunăstarea popoarelor sale.

(2) Uniunea oferă cetățenilor săi un spațiu de libertate, securitate și justiție, fără frontiere interne, în interiorul căruia este asigurată libera circulație a persoanelor, în corelare

---

¹⁾ Această trimitere are caracter indicativ. Pentru informații detaliate, a se vedea tabelele de corespondență între vechea și noua numerotare a tratatelor.

cu măsuri adecvate privind controlul la frontierele externe, dreptul de azil, imigrarea, precum și prevenirea criminalității și combaterea acestui fenomen.

(3) Uniunea instituie o piață internă. Aceasta acționează pentru dezvoltarea durabilă a Europei, întemeiată pe o creștere economică echilibrată și pe stabilitatea prețurilor, pe o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate, care tinde spre ocuparea deplină a forței de muncă și spre progres social, precum și pe un nivel înalt de protecție și de îmbunătățire a calității mediului. Aceasta promovează progresul științific și tehnic.

Uniunea combate excluderea socială și discriminările și promovează justiția și protecția sociale, egalitatea între femei și bărbați, solidaritatea între generații și protecția drepturilor copilului.

Aceasta promovează coeziunea economică, socială și teritorială, precum și solidaritatea între statele membre.

Uniunea respectă bogăția diversității sale culturale și lingvistice și veghează la protejerea și dezvoltarea patrimoniului cultural european.

[V. și *H.G. nr. 1547/2022.*]

(4) Uniunea instituie o uniune economică și monetară a cărei monedă este euro.

(5) În relațiile sale cu restul comunității internaționale, Uniunea își afirmă și promovează valorile și interesele și contribuie la protecția cetățenilor săi. Aceasta contribuie la pacea, securitatea, dezvoltarea durabilă a planetei, solidaritatea și respectul reciproc între popoare, comerțul liber și echitabil, eliminarea sărăciei și protecția drepturilor omului și, în special, a drepturilor copilului, precum și la respectarea strictă și dezvoltarea dreptului internațional, inclusiv respectarea principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite.

(6) Uniunea își urmărește obiectivele prin mijloace corespunzătoare, în funcție de competențele care îi sunt atribuite prin tratate.

Articolul 4

(1) În conformitate cu articolul 5, orice competență care nu este atribuită Uniunii prin tratate aparține statelor membre.

(2) Uniunea respectă egalitatea statelor membre în raport cu tratatele, precum și identitatea lor națională, inerentă structurilor lor fundamentale politice și constituționale, inclusiv în ceea ce privește autonomia locală și regională. Aceasta respectă funcțiile esențiale ale statului și, în special, pe cele care au ca obiect asigurarea integrității sale teritoriale, menținerea ordinii publice și apărarea securității naționale. În special, securitatea națională rămâne responsabilitatea exclusivă a fiecărui stat membru.

(3) În temeiul principiului cooperării loiale, Uniunea și statele membre se respectă și se ajută reciproc în îndeplinirea misiunilor care decurg din tratate.

Statele membre adoptă orice măsură generală sau specială pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor care decurg din tratate sau care rezultă din actele instituțiilor Uniunii.

Statele membre facilitează îndeplinirea de către Uniune a misiunii sale și se abțin de la orice măsură care ar putea pune în pericol realizarea obiectivelor Uniunii.

[V. și *H CJUE (MC) din 22 feb. 2022 (Cauza C-430/21) (infra, art. 19 TUE).*]

Articolul 5 (ex-articolul 5 TCE)

(1) Delimitarea competențelor Uniunii este guvernată de principiul atribuirii. Exercițarea acestor competențe este reglementată de principiile subsidiarității și proporționalității.